

մարդկային երազն է որ կ'իրականանայ: Երկինքը այլևս իրականութիւն մըն է մեզի համար, որովհետեւ մեր Տիրոջ մարդկութիւնը կը բնակի նոն, փառաւոր՝ որովհետեւ իր մեծութիւնն է նոն, սիրելի՛ որովհետեւ իր սէրն է նոն, սէրը որ լեցուց իր երկրային կեանքը, կարելի ըրաւ իր հրաշքները և խաչին տեսարանը: Եւ սէրը որ միշտ իրական պիտի ընէ իր ներկայութիւնը մեր մէջ և կարելիութիւնը մեր իրեն նետ ըլլալուն: Ամպը՝ որ ըստ Աւետարանի բացատրութեան ծածկեց զինքը աշխարհէն, ստոյգ փաստն է Անոր գոյութեան, և այդ ամպը սեւելի քան լուսաւոր է իրեն հաւատացող բոլոր հոգիներուն համար: Իսկ թէ ինչպէ՞ս պէտք է մեր կեանքը հանդերձուի ի հաշիւ յաւիտենականին, լերան քարոզը սանդուխն է այդ վերելքին օրուն վերջին աստիճանը կը հանգչի Համբարձման իրականութեան: Եւ ձողիով աղքատութիւնը որ կուշտ կ'ընէ մեր հոգին ու մարմին աչքը աշխարհի բաւրիքներէն, բայց մանաւանդ չարիքներուն գիմաց, Եւ ձողութիւնը որ զգալ կուտայ մեզի մեր փոքրութիւնը և կարելի կ'ընէ բանալու համար զմեզ բարձրագոյնին ու ստորագայսին հաւասարապէս, և խաղաղութեան ճառագայթը ունի միշտ իր հոգիին մէջ և իր աչքին զիմաց: Համբարձումը կը սկսի խոնարհութեան զգացումէն: Երանութեան լեռը իր խոնարհումին մէջ և հեզ հսգին իր ինքնաճանաչումին մէջ աւելի բարձր են քան բոլոր բարձրութիւնները կարելի աշխարհներու:

Ամէն մարդ որ մեր աշխարհի կեանքէն կ'անցնի, պիտի ունենայ իր երանութեան լեռը, Ալլապիւրութեան պահը, Գողգոթան, և Համբարձումը, այսինքն իր օրէնքը, իր սրբութիւնը, իր տառապանքն ու յաղթանակը, և մուտքը իր փառքին, երկընթին մէջ: Եւ այս բոլորը այն ատեն միայն, երբ մենք ունենանք իր յանրժական ներկայութիւնը, և երկրի վրայ Կեցած կարենանք զգալ երկինքը մեր մէջ:

Ե. Վ. Տ.

ՎՍՏԱՇԵԼԻ ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Ուրախութիւնը Քրիստոնէութեան յատուկ հոգեմիճակ մըն է: Ոչ թէ որովհետեւ Քրիստոնէութիւնը ինքնաբերաբար կը ջնջէ ամէն ցաւ — ըսած ենք ատրկա արդէն — այլ սրովհետեւ ան կը սորվեցնէ մեզ ասուապանքին գերը, զայն կրեւու կերպը, մեզի տաշով օրինալը մեր տառապող Տիրոջ: Տակաւին, զրական միտք մը կը բերէ ան մեզի, մշտապէս հանդարտութեան ու սրտի խաղաղութեան մէջ պահելով զմեզ: Ասոր համար է որ ընդմիշտ պաշտպանուած ու զօրացած ենք Աստուծով՝ այսինքն ան հոնօթե՛ն յստակատեան, բարի և Վորովի հօր մը հովանիով:

Անարդար ենք Աստուծոյ հանգէպ: Զայն կը նկատենք խտապատ վերահսկիչ մը, որ կը լրտեսէ մեզ, ունենալու համար հոնոյը՝ առաւել կամ նուազ անգուժ պատիմներ սահմանելու, մանրակրկիտ կերպով հաշուրած սակագիրնի մը համաձայն: Եւ կամ, զայն կը ներկայացնենք իբրեւ վաճառական մը, որ անհոգօրէն երկնքի երջանկութիւնը կը ծախէ մեզի, արտաքին կարգ մը ծէսերու փոխարէն: Անտուր ըլլար կարծես: Տօւր՝ որ առնես: Այսքան կը վճարես, փոխարէն ա՛յսքանի իրաւունք կ'ունենաս: Եւ սակայն իրողութիւնը այսպէս չէ ամենին: Աստուած ո՛չ թիապարտապահնորդ մըն է, և ոչ ալ մեքենական շնորհաբաշխ մը: Կրօնքը էապէս սրտագին քանակականութիւն է: Աստուած կը սիրէ զմեզ, և իր խանդաղատանքով, իր մշտարթուն հսկողութեանը, իր խնամքով կը պահպանէ զմեզ: Տերութիւննս սահմանի կարծած է զԱյն, ըսելով. — «Ոչ ոք Հայր է Աստուծոյ չափս: Սակայն Աստուած ինքն իսկ ըսած էր արդէն Ս. Դիւքի մէջ, թէ իր սէրը մօր մը սէրէն ալ զօրաւոր էր. «Ենդինակ մայր մը եթէ իր զաւակը լքէ, ես պիտի չլքեմ զձեզ իրեքքա: Ու եր յիշէք մեք Տիրոջ խօսքը. «Քանիցս անգամ կամեցայ ժողովել զձեզ շուրջ զրին, զոր օրինակ ժողովէ հաւ զձագս իւր ընդ թեւով իւրովքա: Անհուն վստահութեան, քացարձակ ապահովութեան այն զգացումը զոր մանուկը ունի բազուկներուն մէջը իր մօրկան, մեծագոյն երջանկութիւնն է քրիստոնէին:

Այդ երջանկութիւնը յառաջ կուգայ ճշմարտութիւնէ մը, ինչպէս ծաղիկը իր ծղօտէն: Ահա այդ հիմնական ճշմարտութիւնը. — Աստուած բարի է, զմեզ կը սիրէ, մենք պարտինք բացարձակապէս վստահիլ իրեն մեզի անհրաժեշտ բաներուն համար: Բացատրենք: Եւ թէ՛ ինչո՞ւ վստահ ենք տո՞ր այդպէս ըլլալուն:

Աստուած, ազատօրէն, հայրաբար, պիտի տայ մեզի ինչ որ օգտակար է մեզի համար. ի՞նչ ըսել է այս. — «Աղօթք մը բա՛ւակա՞ն է, անխուսափելիօրէն ձեռք բերելու համար հարստութիւն, յաջողութիւն և առողջութիւն: Անշուշտ ոչ: Աստուած կը շէ երբեմն մեր այս կարգի խնդրանքները բայց ոչ միշտ: Այլ, երբ օգտակար է ատիկա մեր հոգիին համար: Ծանօթ էք փոքրիկ Մարի Անտրէի պատմութեան՝ Հայր Ֆինարտի կողմէ, Նոթթը-Տամի Մայր Տաճարին մէջ պատմուած: Մարի Անտրէն որ Պելճիֆայի մէջ՝ Մօնսի մօտերը մեռաւ, ծնած էր Տուէյ, շուրջ 1846-ին: Եօթը տարեկան էր երբ լսեց բացատրութիւն մեր Տիրոջ խօսքերուն. «Զոր ինչ խնդիրքէ ի ձորէ իմէ՛ յանուն իմ՝ տացէ ձեզ» (Յովհ. ԺԵ. 10): Նոյն քաղաքին մէջ վիճակահանութիւն մը ծանուցուած էր ի նպաստ աղքատներուն: Էօթէնի կայսրուհին ալ մեծարժէք պարգեւ՝ արծաթեայ տասներկու դրացալ և պատառաքաղ զրկած էր: Աղջնակը տոմսակ մը գնեց, և սկսաւ աղօթել, առանց որ և մէկուն իմաց տալու, վախճալով որ ուրիշ մը գուցէ իրմէ աւելի աղօթէ: Ու ամէն իրիկուն կ'ըսէր Աստուծոյ. «Յիսուսի անունով, մեծարժէք պարգեւը կը խնդրեմ քեզմէ: Դուն խոտացիր էիր ընդունիլ այսպէս ազօթողներուն աղերսանքը: Ուրեմն ձայն լսելի պիտի ըլլայ, որքան ատեն որ ուրիշ մը ինձմէ աւելի չաղօթեր: Վիճակի օրը կը հասնի: Պզտիկը, մեծ մօրը առաջնորդութեամբ քաղաքապետարան կ'երթայ, բոլորովին խաղաղ հոգիով իր յաջողութեանը մասին ապահով: Կը ծանուցուի թէ նախ մեծարժէք պարգեւը պիտի քաշուի: Պզտիկ Մարիին իսկոյն ոտքի կ'ելլէ, և տոմսակը ձեռքը կը յառաջանայ: Ներկաները կը սկսին խնդալ: Պզտիկը՝ առանց խռովելու, կը շարունակէ իր ճամբան, և բեմ կը հասնի, երբ վիճակը իրապէս ալ իրեն էր ելած: Ան բացազան-

չեց. «Վստահօրէն գիտէի թէ պէտք է շահէր: Աղօթած էի ես: Աւելի ուշ, յիշելով այս իրողութիւնը, կ'ըսէր թէ Աստուած այդպէս էր անօրինած, անկասկած, մաշնուկ իր սրտին մէջ խարխիւրու համար ունակութիւնը և զգացումը վստահութեան: Այս մեծարժէք պարգեւը, հետեաբար, օգտակար էր եղած իր հոգիին: Բայց չի նշանակիր երբեք, թէ Աստուած միշտ այսպէս պիտի ընէ, մրցումներուն մէջ իր ուզածին շահիլ տալով, և մեզ աւելորդ ձանձրոյթէ ազատ պահելով: Ընտանիքի մը մէջ որովհետեւ պատուական ծնողներ կան, այդ չի նշանակիր որ զաւակը պիտի երբեք չակընկայէ իր ծնողքէն իրեն վիշտ պատճառող սեւէ որոշում: Ինչ որ կ'ընայ և պարտի ըսել, սա է միայն, թէ իր հայրը և իր մայրը շարունակ իր ստոյգ օգուտներէն լաւագոյնին կը խորհին: Թէ իսկ հարկադրուին վըշտացնել զայն: Զոր օրինակ պիտի բաժնըւին անկէ, որպէսզի ան երթայ բարձրագոյն ուսումնարան հետեւելու: Եւ կամ պիտի սպասեն ու յանգիմանեն զայն, իր թերութիւնները ուղղելու համար: Եւ կամ, տակաին, իր առողջութեանը սիրոյն, պիտի պարտաւորեն զինք համակերպիլ անխորժ դարմանումի մը, կամ ենթարկուիլ ցաւազին գործողութեան մը: Ու ասիկա փաստն իսկ է իրենց խորունկ, ուշիմ, հոգածու սիրոյն՝ հանդէպ իրենց զաւակին: Ի՞ր բարեքին համար՝ իրեն, և ոչ թէ իրենց հաճոյքին համար՝ իրենց ըլլալիք:

Աստուած զմեզ այս կերպով է որ կը սիրէ: Ան կը փափաքի մեր իրական, անվախճան, կատարեալ երջանկութիւնը: Ու լաւագոյն միջոցներ ձեռք կ'առնէ պատրաստելու համար ատիկա: Բայց դուք այն միւս տեսակի օժանդակութիւնը կը խնդրէք իրմէ: Ու ատոր հետեւա՞նք: Ձեր հոգին, ձեր հաւատքը պիտի չտառապէ՞ր ատկէ: Որոշ ժամերուն պիտի չնմանէ՞ք պղտիկ աղջնակին, որ տենդ ունեցող իր ընկերուհիին շերտուած թեան աստիճանը բարձրանալուն վրայ մարդոց անբեկոււմ տեսնելով, այսպէս կ'աղօթէր Սրբուհի Թերէզային. «Փոքրիկ քոյր թէ՛րէզ, թող անոր ջերմ միջի և գէթ ի՞նչնէ...»: Եւ կը խորհէր թէ Սրբուհին հաճեցա՞ւ ընդունիլ այս աղօթքը: Աստուած ես նոյնպէս կը վարուի, երբ մեզի համար փաստաբար խնդրանքներ ընենք իրմէ:

Ինչ է ուրեմն իմաստը մեր Տիրոջ խօսքերուն. չեմդրեցէք և տացի ձեզ, բազմեցէք և բացցի ձեզ. զոր ինչ խնդրեցէք ի Հօրէ իմմէ յանուն իմ՝ տացէ ձեզս: Գիտեց արդէն, հաւատացաւ եղբայրներ, թէ այդ խօսքով ըսեմ կ'ուզուի. — մեր աղօթքը միշտ կը լսուի, երբ խնդրենք այն՝ որ մեզի համար իրական բարիք մը, և մեր փրկութեան գործին օգտակար պիտի ըլլայ, այսինքն օգնութիւն՝ մեր փորձութիւններուն մէջ, ներուժ՝ այն յանցանքներուն, զորս կը զղջանք, կորով՝ մեր պարտականութիւնը լրացնելու, շնորհ՝ որ կը լուսաւորէ մեր միտքը, և կը զօրացնէ մեր կամքը: Ուրիշ խօսքով, որքան ատեն որ լաւ ճամբէն կը յառաջանանք, ապահով կրնանք ըլլալ Աստուծոյ մասին մեր վստահութեան: Անիկա մեր ընթացքին կ'ընդդիմանայ, միայն երբ մոլորինք. և ասիկա մեծագոյն օժանդակութիւնն է որ կրնայ տալ մեզի:

Արդ, կրնա՞նք վստահ ըլլալ թէ, օոյն պայմաններով (զորս ճշդեցինք) աստուածային օժանդակութիւնը պիտի չզլացուի մեզի: Որքան բազմաթիւ, նոյնքան զօրաւոր պատճառներ ունինք վստահելու ատոր: Ահաւասիկ մի քանիսն: Ամէնէն առաջ, նոյն ինքն այն նպատակը զոր Աստուած ի մտի ունեցած է զձեզ ստեղծելով: Եւ յետոյ՝ կեանքը, որ զձեզ փրկութեան առաջնորդելու համար տրուած է մեզի: Ի՞նչպէս կ'ուզէք որ Ան չհետաքրքրուի արդիւնքով: Անիկա պիտի զլանար մեզի օգնութեան հասնիլ, իթէ անգիտանար մեր նեղութիւնները. (սակայն նա որ ամենագէտ է, մեղմէ աւելի լաւ կը ճանչնայ այդ բոլորը): Եւ կամ, իթէ Իրեն պակսէր միջոցը մեզի օժանդակելու. (և սակայն Անիկա ամենապարզով է): Եւ կամ, ի վերջոյ իթէ մենք անկարեւոր համարուէինք իր աչքին: Բայց չէ՞ որ մեր սիրոյն է ստեղծած աշխարհը և ամէն ինչ որ մեզ կը շրջապատէ, ամէն ինչ որ կը տեսնենք, սնունդները որոնցմով կը սնանինք, օդը զոր կը շնչենք: Այս բոլորը Անկէ տրուած չլիթայ մըն է ընծաներուն, ու ամբողջ աշխարհը՝ կենդանի վրկան, քերթուածը մեր հանգչպ ունեցած իր սիրոյն: Նա որ իր որդին է զհոգի մեզի համար, Նա որ Մարգեղութեան, Փրկագործութեան անիմանալի խորհուրդն է տնօրէնած, նուաստացումներովը մտւորքին, չար-

չարանքովը խաչի վերելքին, երկնքի ճամբան բանալու համար մեզի այդ բոլորով, ինչպէս կ'ուզէք որ կանգ առնէ մէկէն, փոխէ իր գաղափարը, լքէ զմեզ, երբ պէտք ունինք մենք իրեն: Այն ատեն Աստուած պիտի ըլլար էակ մը՝ յիմարօրէն կամաւ պաշտ, Բայց հայհոյութիւն է ասիկա. վստի զի անոր կը զլացուի վստահելութիւնը:

Ատենցմէ անդին կայ տակաւին անոր յոռատումը, զոր քիչ առաջ կը յիշէինք. «Խնդրեցէք և տացի ձեզս»: Եւ կայ Նիկեացիին որոշ վարդապետութիւնը, ամբողջ աւանդութեան մը վրայ հիմնուած, զոր Աստուծոյ օգնութիւնը կը համարինք: Փորձեցէք մատնոցով ջուր քաշել ջրհորէն: Գանձը մը կաթնի մէջ պիտի կարենաք վեր հանել: Գաւաթ մը առէք, այն ատեն աւելի պիտի հանէք: Իսկ զոյլով՝ ա՛լ աւելի, և այսպէս շատիճանաբար: Եթէ Աստուծոյ ներկայանաք անձկալից, անվստահութեան, տխրութիւնէն ընկճուած սիրտով, կաթիլ առ կաթիլ միայն պիտի ընդգոյնէք շնորհը: Մինչդեռ անգամ մը որ բանաք ձեռն հոգին, ու չկասկածիք անոր գործովանքին իրականութեանը, այն ատեն պիտի ողջուիք լոյսով և ներքին կորովով:

Կան անտարապոյս, երկնոտ ու մտաւանք հոգիներ որոնք ամէն բանի մէջ վախը միայն կը խորհին: Թերեւս անհրաժեշտութիւն մըն է ասիկա: Եւ սակայն հարկ է լաւ ճանչնալ զայն: Վախը չընդդիմանար ո՛չ սիրոյն և ո՛չ ալ վստահութեան: Ան կը լրացնէ և կը պաշտպանէ զանոնք: Կարելի չափով պէտք է վախնալ և խուսափիլ մեր բոլոր ներքին ուժերէն, և անկէ՝ որ զմեզ պիտի հեռացնէր Աստուծմէ. — այսինքն մեղքէն: Զաւակ մը որքան աւելի սիրէ իր մայրը, այնքան աւելի վախը ունի զայն ապերձանիկ դարձնելու: Գրիստոնեայ մը որքան աւելի սիրէ իր Աստուծա՞ն, այնքան աւելի կը հեռանայ չարիքէն: Եւ այս վախն իսկ կը զօրացնէ իր սէրը և կը զգուշացնէ զինք անկուսէ: Եւ իթէ մեր կամքը թուլցած զգանք, և փորձութիւնը տալու տարահապեցուցիչ դառնայ, շատ բանաւոր է որ, աներկմիտօրէն, Աստուծոյ բազուկներուն մէջ նետենք մենք զմեզ: Մանուկը իր վախցած ժամանակն է որ զէպի իր մայրը կը վազէ: Եւ այս զգացումը այնքան գեղեցիկ կերպով ներկայացուցած է Հ. Կառուոս, իր

«Իւրաքանչիւր ժամու աղօթքը» անուն խորհրդածութեանց գրքին մէջ. — Եւրբ, անդունդներու երկայնքին, սեպացեալ ճամբաներու վրայ գլխու պտոյտէ բռնուած զգանք ինքզինքնիս, այն ատեն կը կառչինք լեւանց ցցունքներուն, պարիսններուն, և մեր տկարութեան ամբողջ կորովով կը մխննք մեր եղունգները անոնց ծեղպերուն մէջն: Երկիւղը, հետեւաբար, վստահութիւն յառաջ կը բերէ:

Սիրելիներ, չէ՞ք զգար թէ, անկեղծութիւն մը եթէ զնէինք մեզմէ մեր ապրած իրականութեան մէջ, կեանքը պիտի փոխէր իր գոյնը, իր լոյսը՝ եթէ կ'ուզէք: Կը գտնուինք ձեռքերուն մէջ անձի մը որ միանգամայն շատ բարի, ամէն ինչի խիստ տեղեակ, և իրերուն ու մարդերուն վրայ յոյժ ազդեցիկ է: Անձ մը որ մեր փրկութիւնը կը ցանկայ, և ամէն ինչ ըստ այնմ կը կարգաւորէ առաջնորդելու համար զմեզ հոն: Ով որ լաւ հասկցեր է այս իրողութիւնը, անիկա անմիջապէս խաղաղութեան մէջ կը հաստատուի: Նման անո՞ր՝ որ ահաւոր փոթորիկէ մը տատանեալ, ցամաք կը հանք: Ու հպանքելու՝ ազատած է ա՛յլ: Եւ ինքզինքը փրկուած ու ամբողջովին հանգարտած կը գտնէ, որովհետեւ իր ոտքերը հաստատուն գետինի մը, ապագածի մը վրայ են այլևս, զերթ՝ անստուգութեան ալիքներէն: Թող փորձութիւնները և յարձակումները ոռնան մեր շուրջը: Եթէ Աստուած մեզի հետ է, մեր բոլոր թշնամիները շղթայուած շուններու նման անզօր պիտի ըլլան:

Պիտի փափաքէի զձեզ տեսնել վստահութեան վիճակի մէջ, ձեր տաքանքները մոռցած, մէկ կողմ ձգած, իրեւ թէ տաք սենեակ մը մտած ըլլալիք, ուր կը հանենք մեր վրայի ծանր վերաբրկուն:

Մտաւանջ, խռոված, վշտահար հաւատացեալ մը նման է այն տղուն, փոքրիկն Նոթթին, որուն պատմութիւնը կ'ընէ Տիկին Ղուկի Ֆելիքսֆոր Կուայո, իր գիրքերէն մէկուն մէջ: Այս պղաղիկը, իր արձակուրդը ծովափին վրայ է անցուցեր, չափազանց հրապուրուելով ալ բնութեան տեսարանն: Տուն վերադառնալուն, մայրիկին քով խաղցած ատեն, կ'իմացէ թէ պտտուել պիտի երթայ ծովափին խաղաղութիւնը վրայ: Ու սեղանի վրէժք և կ'ան-

յայտանայ, կը փակէ իր աչքերը, կրկին տեսնելու համար ծովը, ապագաները: Եւ մանուկներու յատուկ երեւակայութեամբ մը, այնքան զեղեցիկ կերպով կը վերա-կազմէ նոյն պատկերը, նոյն decore, որ ինքզինք իրապէս առանձին կը զգայ առհունութեան դիմաց: Ու երկիւղէն բռնուած կը սկսի հեծկլտալ: Կուայ՝ ամբողջովին առանձին մեալուն համար, թէ և գիտէր թէ իր մայրը սենեակին մէջն է: Ուս պիտի թօթուէ՞ք վշտին դիմաց այս տղիկին: Բայց մեր բոլորին ունեցածն ալ նոյնն է: Կ'ապ-ստաց ձեր յուսալքումը, և սակայն արդէն իսկ Աստուծոյ բազուկներուն մէջն էք: Վեր. չ. Լիպեմանը իր մէկ նամակին մէջ կը գրէ. «Որքա՞ն մոլորած և զգացումէ դատարկուած ենք: Կոյրը ինքզինք կը վշտաւորէ չնիկի մը, որ զինք կ'առաջնորդէ ա-մէն տեղ՝ ուր որ ուզէ. բայց մենք, առաւել ևս՝ կոյրեր, ունենալով հանդերձ այս-պիսի մեծ, յատկատես, զթառաւ առաջ-նորդ մը, չենք ուզեր մեր հոգիներուն առաջնորդութիւնը յանձնել անոր: Գոռնէյլի մէկ հերոսը կ'ըսէր. «Ըրէ պարտականութիւնը, և մնացեալը աստուածներուն ձգէն: Իսկանձեղ հեթանոսական է, որովհետեւ հեթանոս մըն է որ կը խօսի — ծեր Ովրա-տիսը: Բայց մտածուէ՛ք ինքնին էութիւնն իսկ է քրիստոնէութեան: Ընել իր կարելին և յետոյ խաղաղօրէն սպասել Աստուծոյ միջամտութեան, որ չի խաբէր մեզ: Սեր-բութեան տանող լաւագոյն ճամբան է այս, քանի որ ամբողջական ընդունելութիւնն է Աստուծոյ կամքին՝ մեր նսին վրայ:

Լաւ գիտեմ թէ աստուածային այս կամքը քիչ մը երկիւղալի, վայն ազդող է: Օր մը հետեւեալ խօսակցութիւնը լսեցի քրիստոնէի մը և քահանայի մը միջև.

— Ես կը վախնամ, կ'ըսէր առաջինը, Աստուծոյ ինծի զրկելիք նեղութիւններէն:

— Սակայն անհունօրէն բարի է Անիկա. կը պատասխանէ քահանայն:

— Այո՛, բայց յստապահանջ է Ան: Իմ բարիքս կը ցանկայ, բայց ինքզինքն թոյլ չի տար ազաւանքներէս ողորդուելու: Ան պիտի փրկէ զիս, առանց նկատի առնելու ներկայ վիշտս:

— Դուն զԱստուած կը նկատես, ըսաւ քահանայն: անփափկանկատ, վարուելակերպ չունեցող, իմացականութենէ զուրկ ման-

կազմարժ մը, մին՝ քիչ մը կարճամիտ այն ազնուասիրտ մարդերէն, որոնք վերացական սկզբունքներ կը փորձարկեն մանուկներու վրայ, առանց հաշուի առնելու իրենց պատճառած ցաւերը: Եւ որոնք, առանց ուղեղի, այնքան անզուրթ կը դառնան, հակառակ իրենց ունեցած ողջամիտ գիտութիւններուն: Աստուած լաւ կը ճանչնայ քեզ: Ինք է քեզ ստեղծած: Ան չատ լաւ գիտէ թէ ինչ բան կ'ընենք կրել, վասնզի, աշխարհ գալով, Ան կրեց ամէնէն ծանր վիշտը զոր ոչ մէկ մարդ կրած է երբեք: Յիսուսի սիրտը, մարդկային սիրտերէն ամէնէն քնքոյլը, ամէնէն գիրաւհազորդն է: Կը կարծէ՞ք թէ Ան՝ Մարդացեալ Աստուածը, որ իր գիրկը կ'առնէր մանուկները, անծանօթ է քնքուշութեան: Կը խորհի՞ք թէ Ան կ'անգիտանայ ներողամտութիւնը, Ան՝ որ մասնաւոր գուրգուրանք ցոյց կու տար մեղաւորներու հանդէպ: Կը կարծէք թէ անկարող է Ան բնդհանոր աւերած մը՝ վերակազմելու, Ան՝ որ ստեղծողն է ծաղիկներուն, անտառներուն, թիթեռնիկին, արեւին. Ան՝ որ պատշաճ առիթին ցոյց կուտայ մեզի ժպիտը իր գէմքին, ինչպէս կ'ընէ ժամապաշտական աղօթք մը՝ կը խորհի՞ք թէ ձեր մօրմէն նուազ գորովատ է Նա ձեզի հանդէպ. Նա՞ որ ստեղծած է սիրտը մայրերուն: Ինչո՞ւ համար ինքզինքնիդ չէք յանձներ Անոր, առանց խտտացնելու ձեր սիրտը, առանց կամակորութեան: Ու տակաւին, ոչ միայն համակերպութեամբ, այլ եւ վստահութեամբ, երախտադիտութեամբ, սիրով: Պէտք է հարցնէք զուք ձեզի ամէն օր. — Վստահ եմ արդեօք թէ յուսահատեցնող տխրութիւնը վատառողջ է եւ փնտաւար: Թէ՛ անիկա երեւոյթն ունի երբեք, չար ծառայող պէս ըսելու Աստուծոյ՝ «Դուն խիստ, անարդար ես, բնաւ չենք կրնար քեզ գոհանել...»: Արդեօք մտածե՞ր եմ ես, թէ՛ նոյնիսկ ծանր յանցանքէ մը ետք, զղջալով հանդերձ գայն, բացարձակ վստահութիւնը, ներուելու ստուգութիւնն է որ մեծագոյն հաճոյքը կը պատճառէ Աստուծոյ: Ձե՞ որ մտիկ եմ ըրած մեր Տէրը: Ու Ան կ'ըսէ միշտ Աւետարանին մէջէն — «Ես եմ... մի՛ երկնչիր... խաղաղութիւն ընդ քեզ...»:

Քրզմ. ԹԱՄ

ԿՐՕՆԱՊԵՏՄԱԿԱՆ

ԶԱՐԶԱՐԱՆԱՑ ԳԻՇԵՐԸ

ԱՆԵԱ ԵՒ ԿԱՅԻԱՓԱՅ ՔԱՅԱՆԱՅԱՊԵՏԱՑ

ԱՊԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

Պետրոսի երեք ուրացումները Կայիափայի ապարամբին մէջ. — Առաջին կարծիքը որու համաձայն Պետրոսի երեք ուրացումները Կայիափայի ապարանքին մէջ տեղի ունեցած են, կ'առարկուի Ս. Յովհաննէսի այն հատումածով, որ՝ կը պատմուի թէ՛ Աննայի ապարանքին մէջ է տեղի աւանցած առաջին ուրացումը, առաջին հարցաքննութեան ժամանակ, անկէջ վերջն է որ Յիսուս զպէր Կայիափայի ապարանքը կը տարուի:

Երեք ուրացումները Աննայի ապարամբին մէջ. — Հատին Եկեղեցւոյ Նշանաւոր Հայրապետներէն Օգոստինոս (354 - 430) այս պարագան ամենեւին չէ յիշած, և Ս. Յովհաննէսի պատմութեան վրայ հիմնուելով, ընդունած է անոր ճշգրտութիւնը և ասով Աննայի ապարանքին մէջ կը դնէ առաջին ուրացումը ինչպէս յաջորդ երկու ուրացումները:

Առաջին ուրացման գալով, դժուարութիւն մը չկայ, քանի որ, Ս. Յովհաննէսի կողմէն պատմուած է. Աննա քահանայապետ հարցաքննութենէն վերջն էր որ Յիսուսը Կայիափայ քահանայապետին զրկեց: Բայց Յովհաննէսի պատմութեան վրայ հիմնուելով, ընդունելով, ինչպէ՞ս ուրեմ յետոյ կատարուած ուրացումները կրնան Աննայի ապարանքին մէջ տեղի ունեցած ըլլալ: Ըստ Օգոստինոս հայրապետին, ուրացումներու պատմութեան վրայ հարցաքննութենէն վերջ տեղի ունեցած ըլլալ է շեշտուի, յետահայեց պատմութեան վրէժն է...:

Աւետարանները, կ'ըսէ ան, վերստին իրենց պատմութեան կ'անդրադառնան, Պետրոսի ուրացումը պատմելու համար: Գալով Ս. Յովհաննէսի, ան կը վերապատմէ